

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОСНОВИ
НАУКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми «Бізнес-адміністрування»
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024

УДК 001.89:005(072.034)

О-75

Укладачі: І. М. Чмутова
Г. С. Черноіванова
М. В. Собакар

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу.
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Основи науково-аналітичних досліджень [Електронний ре-
О-75 сурс] : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для
здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освіт-
ньої програми «Бізнес-адміністрування» першого (бакалаврського)
рівня / уклад. І. М. Чмутова, Г. С. Черноіванова, М. В. Собакар. –
Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 29 с.

Визначено загальні вимоги до організації процесу підготовки, виконан-
ня та захисту курсових робіт із виділенням основних етапів: вибору теми
дослідження; визначення мети й завдань дослідження; розгляду теоретичних
аспектів розв'язання проблеми; підбору фактичного матеріалу та його аналізу;
формулювання висновків та оцінювання досягнутих результатів. Подано те-
матику курсових робіт, структурні елементи, вимоги до їхнього оформлення.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Ме-
неджмент» освітньої програми «Бізнес-адміністрування» першого (бакалавр-
ського) рівня.

УДК 001.89:005(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

Сучасний менеджер має вміти аналізувати велику кількість інформації, що надходить із різних джерел. Основи науково-аналітичних досліджень допомагають розвивати навички аналізу даних, визначення ключових показників ефективності й ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Зміни в бізнес-середовищі зумовлюють використання сучасних методів досліджень для збирання й аналізу даних. Освоєння здобувачами вищої освіти основних принципів досліджень дозволяє їм застосовувати сучасні інструменти та методи для розв'язання реальних проблем у сфері менеджменту. Вивчення дисципліни «Основи науково-аналітичних досліджень» на бакалаврському рівні формує в здобувачів вищої освіти навички наукового підходу до розв'язання проблем, що важливо для їхнього подальшого розвитку в галузі менеджменту та можливості використовувати доказовий підхід у професійній діяльності.

Однією з ключових компетентностей сучасного менеджера є здатність швидко реагувати на зміни в бізнес-середовищі. Навички, набуті під час вивчення дисципліни «Основи науково-аналітичних досліджень», допомагають ефективно пристосовуватися до нових обставин і ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення. Навчальна дисципліна також сприяє розвитку інноваційних підходів у менеджменті. Здобувачі вищої освіти також можуть застосовувати свої навички для впровадження новаторських ідей і поліпшення процесів у сфері управління.

Курсову роботу з навчальної дисципліни «Основи науково-аналітичних досліджень» орієнтовано на формування творчого мислення і навичок наукового дослідження в здобувачів вищої освіти. Під час її написання та захисту відбувається перевірка здатності вести самостійний науковий пошук, оцінювати свої можливості у визначенні шляху професійного та наукового зростання.

Курсова робота є самостійною кваліфікаційною роботою здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня навчання, яку виконують на завершальному етапі вивчення дисципліни. Вона свідчить про рівень професійної підготовки майбутнього фахівця і є важливою формою його індивідуальної роботи з підготовки до виконання бакалаврської дипломної роботи.

Метою написання курсової роботи є закріплення, поглиблення й узагальнення теоретичних знань, здобутих під час навчання, та застосування їх у практичній діяльності для комплексного вирішення конкретного фахового завдання; самостійне опрацювання нормативної, довідкової, наукової літератури, наукових праць, фінансової та статистичної звітності діяльності підприємств і організацій; набуття досвіду наукового дослідження: відбору, аналізу, систематизації науково-інформаційного матеріалу, формулювання висновків, побудови дослідницького апарату.

Для досягнення зазначеної мети здобувачі вищої освіти мають вирішити такі **завдання**:

обґрунтувати вибір теми курсової роботи;

вивчити й узагальнити наукові, інформаційні та інші джерела з вибраної теми та виконати аналіз стану проблем із цієї теми;

оволодіти методикою опрацювання й аналізу статистичних даних;

розробити конкретні заходи для розв'язання проблем з вибраної теми;

оформити результати проведеного теоретичного та практичного дослідження та захистити підготовлену курсову роботу.

Успішне написання курсової роботи передбачає глибоке оволодіння методологією науково-дослідницької діяльності, засвоєння основних положень загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін навчального плану.

Отримання результатів, оформлених у вигляді курсової роботи, має свої принципи, методи, техніку і технологію. Мета методичних рекомендацій – надання допомоги здобувачам вищої освіти в оптимальній організації діяльності з виконання курсової роботи через ознайомлення з принципами її побудови, принципами й методами встановлення достовірності та практичної значущості результатів. Також методичними рекомендаціями визначено загальні вимоги до організації процесу виконання курсових робіт, їх структури і змісту, порядку захисту й оформлення.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, наведено в табл. 1.

**Результати навчання та компетентності, які формує
навчальна дисципліна**

Результати навчання	Компетентності, якими має володіти здобувач вищої освіти
PH 3	ЗК10
PH 4	ЗК3
	ЗК10
PH6	СК10
	СК18
PH9	ЗК9
PH11	ЗК3
PH16	ЗК5
	ЗК9
	ЗК11
PH17	ЗК3
	ЗК5
	ЗК9
	ЗК10
	ЗК14
	СК1
	СК2
СК9	
PH19	ЗК5
	СК2
PH21	ЗК5

Примітка.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК18. Здатність використовувати методики обробки первинної інформації щодо економічних основ функціонування організації для формування системи найбільш актуальних завдань.

РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

РН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

РН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

РН19. Демонструвати навички аналізу та синтезу інформації, пристосовуючи їх для аналізу та вирішення проблем в різних галузях бізнесу та менеджменту.

РН21. Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос-культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення.

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи

Вибір теми дослідження. Тему курсової роботи здобувач вищої освіти вибирає з наведеної в методичних рекомендаціях тематики за власним бажанням або за рекомендацією керівника курсової роботи (додаток А). Теми можна вибирати відповідно до актуальних тенденцій розвитку управлінських процесів, методів і технологій в Україні та світі.

Під час вибору напряму науково-дослідницької роботи передусім треба врахувати, що тема курсової роботи має бути:

актуальною як із практичного, так і з теоретичного погляду;

перспективною для подальшого продовження роботи в цьому науковому напрямі;

достатньо забезпеченою відповідним первинним матеріалом;

цікавою для дослідника, що стимулює пошукову ініціативу;

відповідати вимогам стандартів вищої освіти.

Отже, вибираючи тему, слід зважати на власні навчальні й науково-дослідні інтереси та нахили, а також актуальність тематики для практичної діяльності в галузі менеджменту.

Здобувач вищої освіти може запропонувати іншу тему, розроблену самостійно відповідно до його наукових інтересів, яка повинна мати теоретичне або практичне значення. У такому разі потрібно обґрунтувати вибір теми й узгодити її з науковим керівником.

Добір і аналіз літератури з вибраної теми і розроблення плану роботи. Літературу слід вивчати, починаючи з простої, популярної, потім переходити до складної (монографій, наукових статей, теоретичних розробок, збірників наукових праць). Спочатку опрацьовують загальну, а потім – спеціальну літературу. Працюючи над літературою, необхідно виділити основне в прочитаному, розібратися в термінології, виділити основну ідею автора, положення, із якими можна погодитись. Перед написанням тексту курсової роботи зібраний матеріал переглядають і залишають потрібний. У курсовій роботі обов'язково дають посилання не тільки на вітчизняну, але і на зарубіжну літературу. Переважати має сучасна наукова література (статті, монографії) за останні п'ять років, зокрема провідних учених ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

На основі зібраної літератури і поставлених завдань складають план роботи, який рекомендовано формувати з трьох розділів, що деталізують у підрозділи. Під час складання плану роботи здобувач реалізує власний досвід і вміння. План роботи погоджують із науковим керівником і наводять у змісті курсової роботи. У процесі роботи його можна уточнити або змінити.

Підбір фактичного матеріалу і його опрацювання. Для вирішення завдань, визначених для досягнення мети курсової роботи, потрібно мати статистичний матеріал, який охоплює діяльність конкретного підприємства або організації. Джерелами інформації можуть бути річні фінансові та статистичні звіти компаній, що підлягають відкритій публікації. Також дані для проведення аналізу можна отримати з опитувань, проведених здобувачем вищої освіти за розробленою ним анкетною.

Написання текстової частини роботи та її оформлення. Для написання курсової роботи слід знати перелік її структурних елементів та вимоги до відображення в них інформації.

Курсова робота має містити:

титульний аркуш;

зміст;

вступ;

основну частину, яка складається з трьох розділів: теоретичного, аналітичного та проектного;

висновки;

список використаних літературних джерел;

додатки.

Титульний аркуш оформляють відповідно до додатка Б.

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить назви та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів. Титульний аркуш, завдання та зміст не нумерують, але в загальній нумерації враховують.

У **вступі** обґрунтовують актуальність теми, розкривають її значення, мету і завдання дослідження, об'єкт, предмет і методи дослідження. Актуальність – обов'язкова вимога до будь-якої роботи. Поняття «актуальність» означає корисність і доцільність розроблення теми для сучасної науки. Обґрунтовуючи актуальність теми, важливо зазначити, що проблема цікавить багатьох економістів, але вона містить ще не досліджені аспекти. Для з'ясування стану вивчення вибраної теми складають короткий огляд літератури, із якого можна зробити висновок,

що тему ще не розкрито (розкрито лише частково, або не в тому аспекті), і тому вона потребує подальшого розроблення. Актуальність може зумовлюватися поширеністю якогось явища, його типовістю і важливістю для певної галузі науки. Після цього логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також визначення конкретних завдань, які потрібно вирішити відповідно до поставленої мети.

Визначення мети курсової роботи дозволяє з'ясувати коло завдань, які стоять перед здобувачем вищої освіти, та зібрати необхідну інформацію в межах цих завдань. Мету роботи слід формулювати максимально лаконічно, але повно.

Не можна формулювати мету як «дослідження ...», «вивчення ...» тощо, оскільки це вказує на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

З огляду на мету роботи визначають **завдання**, які подають у формі переліку (проаналізувати ..., узагальнити ..., виявити ..., довести ..., показати ..., визначити ..., установити ..., з'ясувати ..., дати рекомендації ..., установити взаємозв'язок ..., зробити прогноз ... тощо).

Далі потрібно визначити об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для дослідження.

Предмет дослідження – частина об'єкта дослідження, проблема (коло питань), що безпосередньо досліджують у роботі.

Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, що є предметом дослідження. Саме на нього спрямовано основну увагу дослідника, і саме **предмет дослідження визначає тему роботи**, винесену на титульний аркуш як заголовок.

У вступі до курсової роботи також наводять перелік використаних методів дослідження, інформаційну базу для написання роботи, практичне значення одержаних результатів.

Методи дослідження. Подають перелік методів дослідження, використаних для досягнення поставленої в роботі мети. Перерахувати їх доцільно з огляду на послідовність завдань у роботі, змістовно визначаючи, що саме досліджували тим чи іншим методом.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу становлять наукові розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників із питань аналізованої проблематики, законодавчі документи, нормативні положення, дані

фінансової та статистичної звітності підприємств і організацій, дані міжнародних організацій, ресурси мережі «Інтернет» та ін.

Практичне значення одержаних результатів. Коротко характеризують основні прикладні результати роботи, визначають можливу галузь їх упровадження та вплив на досліджувану проблему. Також указують напрям застосування розроблених рекомендацій у практичну діяльність підприємств і організацій.

Вступ не має перевищувати двох сторінок.

У розділах **основної частини** роботи детально розглядають методику та техніку дослідження й узагальнюють отримані результати. Основна частина курсової роботи обсягом 30 – 45 с. складається з трьох розділів:

- 1) огляд літератури за темою;
- 2) узагальнення аналітичної інформації;
- 3) розроблення основних напрямів (пропозицій) з удосконалення за вибраною тематикою.

Перший (теоретичний) розділ – це теоретичні основи вивчення проблеми. Його використовують для аргументації теоретичних і практичних результатів дослідження. Здобувач вищої освіти викладає різні погляди на досліджувану проблему, аналізує їх. У цьому розділі проводять аналіз офіційних законодавчо-нормативних документів, а також праць вітчизняних і зарубіжних економістів. Особливу увагу приділяють дискусійним проблемним питанням: різні думки автор має критично проаналізувати і на основі цього сформулювати й аргументувати свою думку. Стисло, критично висвітлюючи роботи науковців та фахівців, здобувач вищої освіти має визначити ті питання, що залишилися нерозв'язаними. Доцільним є наведення поглядів окремих учених, які найбільшою мірою відображають погляд багатьох науковців і проведення їх аналізу щодо достовірності та вимог сучасності. Обов'язковими є посилання на літературні джерела.

Теоретичний розділ має містити мінімум два підрозділи. Перший підрозділ, який зазвичай присвячують аналізу понятійного апарату, включає морфологічний або контент-аналіз понять предметної області дослідження. Другий підрозділ першого розділу може складатись із систематизації сучасних методів, прийомів, інструментів, технологій управління в межах предметної області.

Основні положення теоретичного аналізу слід подати у формі аналітичних таблиць. Текст бажано проілюструвати графічними матеріалами: схемами, графіками, алгоритмами, діаграмами.

У **другому (аналітичному) розділі** основної частини наводять повне й системне викладення конкретної проблеми, механізм її реалізації. Другий розділ містить аналіз практики функціонування підприємства, компанії або організації відповідно до теми дослідження. Розділ може складатися з одного або двох підрозділів.

Метою аналітичної частини роботи є обґрунтування резервів зростання кількісних і поліпшення якісних показників функціонування об'єкта дослідження. Інформаційною базою для аналізу є дані об'єкта дослідження в динаміці. Фактичний цифровий матеріал можна отримати з офіційних сайтів компаній, інформаційних порталів міжнародних організацій, даних Державної служби статистики України.

Результати аналізу потрібно подавати в таблицях, діаграмах, графіках.

Методичну основу аналізу становлять різні методики, які автор має знайти в літературних джерелах.

На основі аналізу дослідженого матеріалу, особистих спостережень і критичного оцінювання практики здобувач вищої освіти розкриває дійсний стан підприємства, компанії або організації, причини недоліків, можливості поліпшення діяльності.

Допоміжний матеріал і таблиці, які займають більше двох сторінок, слід розмістити в кінці роботи в додатках.

У **третьому (проектному) розділі** розробляють і обґрунтовують рекомендації з підвищення ефективності управління відповідно до теми дослідження із застосуванням нових методик, запозиченням і адаптацією зарубіжного досвіду, використанням економіко-математичних методів у межах досліджуваної проблеми.

У цьому розділі викладають сутність, мету і методи пропонованих заходів, наводять вихідні дані та виконують розрахунки, які потрібно здійснити перед упровадженням в практику.

Пропозиції мають бути конкретними та пов'язаними з теоретичними положеннями роботи, розглянутими в першому розділі.

Висновки є узагальненням положень, викладених у курсовій роботі. Вони мають підкреслювати актуальність і значення теми роботи загалом. Слід подати найважливіші теоретичні, аналітичні та практичні

результати дослідження, які впливають з основної частини курсової роботи, указати основні недоліки та шляхи їх удосконалення в межах предметної області. Доцільно формулювати висновки в кожному підрозділі роботи, висвітлюючи основні аспекти (по 1 – 2 тези на кожний підрозділ). Обсяг висновків – 1 – 3 с. Кожне нове положення доречно подавати з абзацу.

У висновках конкретизую результати дослідження з досліджуваної проблематики, відповідно до поставлених завдань. Це можуть бути: розроблення концептуальної моделі дослідження; формування методики/технології дослідження/аналізу/оцінювання, що включає певну послідовність етапів, методів та очікуваних результатів за кожним етапом; формування системи показників та її обґрунтування; розроблення стратегії розвитку з урахуванням розв'язання наявних проблем; розроблення власної класифікації факторів; оцінювання впливу кожного фактора з використанням аналітичних та соціологічних прийомів і методів (анкетування, проведення бального оцінювання та ін.); розроблення методичних рекомендацій до аналізу об'єкта дослідження; формулювання власних принципів дослідження; уточнення основних понять; доповнення наявних класифікацій та ін.

Логічно доповнюють і завершують курсову роботу список використаних джерел і додатки. **Список літератури** слід розміщувати в алфавітному порядку або за послідовністю посилань у тексті.

Відомості про джерела, включені до списку, потрібно подавати відповідно до вимог Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015 з обов'язковим наведенням назв праць. Літературних джерел має бути не менш, ніж 20, більшу частину з яких опубліковано протягом останніх п'яти років. Приклад оформлення списку літератури наведено в додатку В.

У **додатках** розміщують матеріал, який є необхідним для повноти курсової роботи, але включення якого до основної частини може змінити логічне уявлення про роботу, або матеріал, що не може бути послідовно розміщено в основній частині роботи через великий обсяг. Це можуть бути: таблиці допоміжних цифрових даних; матеріали звітності підприємств; інструкції та методики; ілюстрації допоміжного характеру.

Загальні вимоги до оформлення курсової роботи

Курсову роботу виконують і подають науковому керівникові в роздрукованій формі на аркушах формату А4 із застосуванням комп'ютера у форматі *.doc, *.docx. За матеріалом курсової роботи здобувач вищої освіти також готує невелику (5 хв) доповідь. Доповідь має супроводжуватися стислою презентацією, виконаною в Microsoft PowerPoint (5 – 10 слайдів). На слайди презентації виносять: назву роботи, прізвище та ім'я виконавця, мету й основні тези роботи, матеріали візуального супроводу (таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо), основні результати і висновки дослідження та іншу інформацію (за бажанням виконавця курсової роботи).

Курсову роботу слід виконувати тільки на комп'ютері гарнітурою шрифту Times New Roman (розмір шрифту 14) з інтервалом 1,5 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм).

Текст роботи розміщують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Таблиці та рисунки виконують розміром шрифту 12 Times New Roman з одиничним інтервалом.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» та назви розділів пишуть великими літерами симетрично до тексту (не можна їх підкреслювати, робити переноси).

Заголовки підрозділів пишуть маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком розділу і заголовком підрозділу, а також між заголовком підрозділу та наступним текстом має дорівнювати двом інтервалам.

Кожен розділ курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою є титульний аркуш (додаток Б), який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках, починаючи зі сторінки вступу, номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці кеглем 12 у форматі Times New Roman.

Зміст розташовують на окремому аркуші після титульного аркуша курсової роботи у вигляді невидимої таблиці з двох стовпчиків.

Ілюстрації й таблиці слід подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше (або винести в додаток, при цьому в тексті має бути посилання на додаток).

Таблиці та формули також нумерують у межах розділів. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера, наприклад: «Таблиця 1.3» (третя таблиця першого розділу). У разі перенесення частини таблиці на інший аркуш (сторінку) пишуть «Продовження табл. 1.3» (якщо це друга чи наступна частина) або «Закінчення табл.» (якщо це остання частина) і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2», «Закінчення табл. 1.2».

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву таблиці і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Відстань між словом «Таблиця» й останнім рядком попереднього тексту – один рядок. Назву таблиці пишуть на наступному рядку. Відстань між назвою таблиці та головкою таблиці, а також між таблицею і наступним текстом – один рядок. Після головки таблиці на сторінці має бути розміщено не менше двох рядків таблиці. Таблицю вирівнюють за полями тексту.

Приклад побудови таблиці подано на рис. 1.

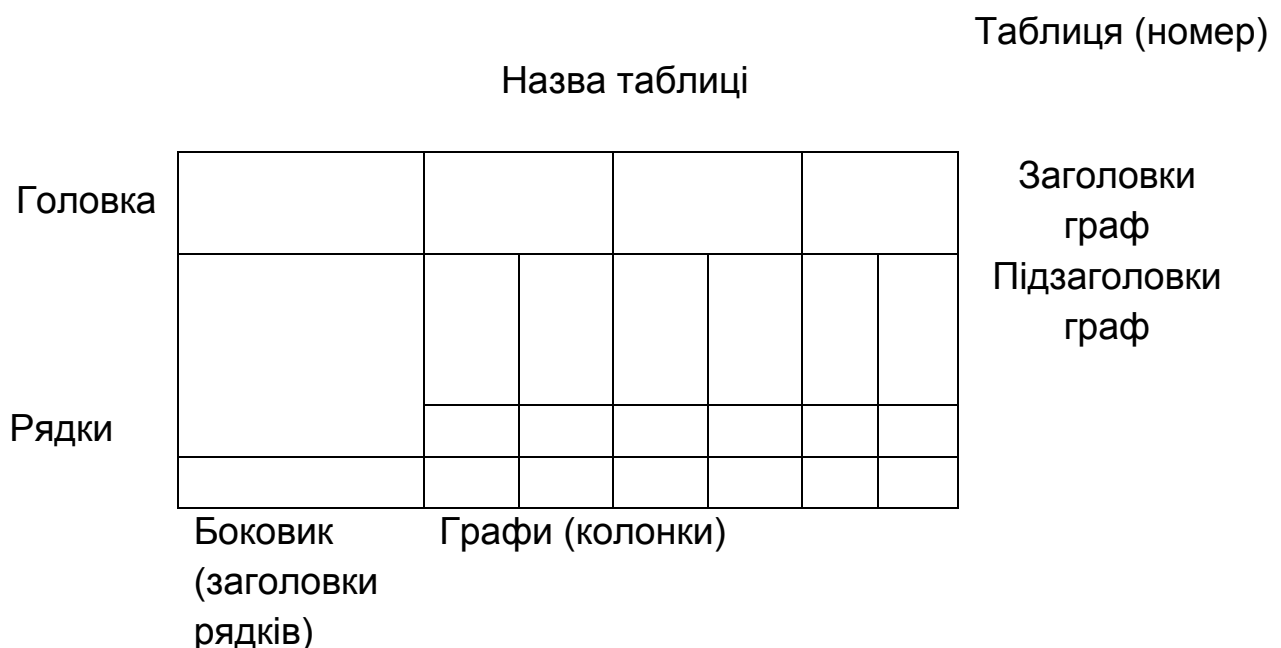

Рис. 1. Приклад побудови таблиці

Формули в роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Формули розміщують безпосередньо після тексту, у якому їх згадують. Перед формулою та після неї залишають не менше одного вільного рядка.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій їх наведено у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта подають із нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Наприклад:

«На наступному етапі визначають коефіцієнт конкордації W :

$$W = \frac{12}{m^2(n^3 - n) - m \sum_{j=1}^m T_j} \sum_{j=1}^n d_j, \quad (3.1)$$

де T_j – показник рівних оцінок,

m – кількість експертів,

n – напрям дослідження.

Коефіцієнт конкордації може приймати значення в межах від 0 до 1 і визначається для кожного питання окремо. За повної погодженості думок експертів $W = 1,0$ ».

Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Ілюстрації (без рамки-контуру по периметру) позначають словом «Рис.» і послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу).

Відстань між останнім рядком попереднього тексту й ілюстрацією, між ілюстрацією і її назвою, між назвою ілюстрації та пояснювальними даними до неї, між назвою ілюстрації (або пояснювальними даними) і наступним текстом має дорівнювати одному рядку. Підпис ілюстрації здійснюють з абзацного відступу.

Перелік, за потреби, наводять у межах пунктів чи підпунктів. Перед переліком ставлять двокрапку.

Кожна позиція переліку починається з нового абзацу, при цьому не потрібно ставити арабські цифри, малі букви української абетки, риску. По всій роботі має бути вибрано єдиний стиль переліку. Наприклад:

«Запропонована система показників відповідає таким вимогам:
придатність для економіко-статистичного і математичного аналізу;
аналітичність, тобто здатність пояснювати причини явищ, відображуваних аналізованими показниками;
коректність, тобто забезпечення потрібної для практичних цілей вірогідності досліджуваного об'єкта;
прогностичність і динамічність, тобто придатність для відображення зміни процесу або явища в часі;
однозначність, тобто під час інтерпретації допускається тільки одне тлумачення».

Під час написання роботи потрібно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводять у роботі. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тому разі, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилання на джерела, матеріали або окремі результати позначають порядковим номером, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: [15, с. 33].

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «Як показано на рис. 1.1 ...». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (1.2)». На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.2».

Літературні джерела розміщують у списку використаних джерел в алфавітному порядку або порядку згадування в тексті. Конкретні приклади оформлення літератури наведено в додатку В.

Порядок захисту і критерії оцінювання курсової роботи

За три тижні до завершення семестру здобувач вищої освіти подає курсову роботу науковому керівникові для перевірки, рецензування і попередньої оцінки.

Змістовну частину курсової роботи оцінюють за сімома критеріями, а саме: змістовність, актуальність, самостійність автора, обґрунтованість висновків, якість матеріалу, рівень грамотності, якість оформлення. За кожним критерієм здобувач вищої освіти отримує певну кількість балів, яка в сумі не перевищує 60; мінімум становить 35 балів (табл. 2).

Роботу не допускають до захисту в таких випадках: якщо вона не має самостійного характеру; роботу написано на основі застарілих літературних джерел із використанням неактуального статистичного матеріалу; збігається за змістом із роботою іншого здобувача; основні питання не розкрито; не використано статистичний матеріал та його графічне подання; немає зв'язку з практикою; оформлення роботи не відповідає вимогам.

Таблиця 2

Критерії оцінювання змістової частини курсової роботи

Критерій	Зміст оцінювання критерію	Максимальна кількість балів за критерієм
1	2	3
Змістовність	Оцінюють щодо якості аналізу за заданою проблематикою, наявності теоретичного доведення, логіки викладення матеріалу, відповідності використання наукового апарату, відсутності протиріч між завданнями дослідження	15
Актуальність	Оцінюють щодо доведеності й обґрунтованості актуальності та своєчасності проведеної роботи, урахування сучасних наукових досягнень, останніх тенденцій в управлінні	5
Самостійність виконання	Оцінюють прояв власної, авторської думки здобувача вищої освіти, розкритої в процесі дослідження; ураховують наявність компіляції робіт інших авторів та рівень унікальності тексту	15
Обґрунтованість висновків	Оцінюють щодо оригінальності та доведеності висновків і рекомендацій, наданих автором роботи. Обґрунтованість пропозицій має бути підтверджена відповідними розрахунками та результатами проведеного аналізу	10

1	2	3
Якість використаних джерел	Оцінюють зміст і надійність використаних джерел, їх актуальність і наукове призначення	5
Рівень грамотності	Оцінюють щодо грамотного викладення сутності роботи, дотримання наукового стилю, правильного оперування понятійним апаратом, використання спеціальних термінів	5
Якість оформлення	Оцінюють щодо відповідності оформлення роботи вимогам до оформлення	5
Разом		60

На останньому навчальному тижні відбувається захист курсової роботи здобувачем вищої освіти перед комісією з трьох осіб, склад якої визначає кафедра з числа провідних викладачів. Захист курсових робіт проводять публічно в заздалегідь установлений час.

Процедура захисту курсової роботи є прилюдною і складається з таких етапів:

доповіді автора (визначають актуальність, мету, наукову та практичну цінність роботи; отримані результати роботи). Рекомендована тривалість доповіді – до 5 – 7 хвилин;

відповідей на запитання членів комісії та присутніх на захисті;
підбиття підсумків захисту курсової роботи.

Доповідь обов'язково супроводжується презентацією роботи.

Захист курсової роботи оцінюють максимум у 40 балів, мінімальний бал – 25, що в сумі з оцінкою за змістову частину роботи становитиме максимум 100 балів, мінімум 60 балів. Критерії оцінювання захисту курсової роботи подано в табл. 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання доповіді здобувача вищої освіти та його відповідей на запитання за змістом курсової роботи

Критерій	Кількість балів
Доповідь	19
Відповідь на запитання першого члена комісії	7
Відповідь на запитання другого члена комісії	7
Відповідь на запитання третього члена комісії	7
Разом	40

Отже, загальна оцінка за виконання курсової роботи складається з попередньої оцінки наукового керівника за зміст (максимум 60 балів) та оцінки комісії за захист (максимум 40 балів) і становить максимально 100 балів за 100-бальною накопичувальною системою оцінювання.

Найкращі курсові роботи можуть бути рекомендовані кафедрою для подання на всеукраїнські та міжнародні конкурси.

Рекомендована література

Основна

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с.
2. Євтушенко М. Методологія та організація наукових досліджень / М. Євтушенко, М. Хижняк. – Київ : Центр навч. літ., 2019. – 350 с.
3. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – 2-ге вид. – Київ : Алерта, 2019. – 492 с.
4. Кузь О. М. Філософія науки / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
5. Левітін Д. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі / Д. Левітін. – Київ : Наш формат, 2020. 456 с.
6. Медвідь В. Ю. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. / В. Ю. Медвідь, Ю. І. Данько, І. І. Коблянська. – Суми : СНАУ, 2020. – 220 с.
7. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. М. Сінчук, Т. М. Берідзе, М. Л. Барановська, О. В. Данілін, Д. О. Кальмус. – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2022. – 196 с.
8. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 866 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23346>.

Додаткова

9. Конверський А. Критичне мислення : підруч. для студ. навч. закл. вищ. освіти усіх спец. / А. Конверський. – Київ, 2018. – 344 с.

10. Грузіна І. Розвиток наукових підходів до дослідження організації [Електронний ресурс] / І. Грузіна // Бізнес Інформ. – 2022. – № 2. – С. 132–139. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27651>.

11. Івахненко С. Філософсько-світоглядні основи наукових досліджень в обліку та аудиті у контексті підготовки докторів філософії (PhD) [Електронний ресурс] / С. Івахненко // Вища школа. – 2022. – № 3–4. – С. 54–69. – Режим доступу : <https://ush.kiev.ua:8443/khkhneu/DocumentDescription?docid=KhKHNEU.2968745>.

12. Lytvynenko A. O. Technologies developing critical thinking modern entrepreneur [Електронний ресурс] / А. О. Lytvynenko // Держава та регіони. – Серія «Економіка та підприємництво». – 2020. – № 5 (116). – С. 60–65. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24302>.

13. Mitiagina T. The development of reflexivity and critical thinking as pillars for the emergence of creativity [Електронний ресурс] / Т. Mitiagina, І. Bezugla // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. : тези доп. (м. Харків, 30–31 травня 2019 року). – Харків : ДІСА ПЛЮС, 2019. – С. 368 – 369. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22069>.

Інформаційні ресурси

14. Вебсайт з менеджменту. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/>.

15. Електронний архів Харківського національного економічного університету (репозитарій ХНЕУ ім. С. Кузнеця). – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/>.

16. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

17. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

18. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

20. Урядовий портал. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>.

Додатки

Додаток А

Тематика курсових робіт з дисципліни «Основи науково-аналітичних досліджень»

1. Удосконалення процесу ухвалення управлінських рішень на підприємстві.
2. Обґрунтування аутсорсингу окремих функцій підприємства.
3. Удосконалення процесу ухвалення рішень у виробничій сфері.
4. Удосконалення інформаційного забезпечення управління підприємством на основі нових цифрових технологій.
5. Розроблення заходів щодо формування комунікаційної політики підприємства.
6. Формування системи інформаційного забезпечення менеджменту.
7. Розроблення бізнес-плану розвитку підприємства.
8. Розроблення заходів щодо впровадження системи контролінгу на підприємстві.
9. Удосконалення системи планування на підприємстві.
10. Обґрунтування стратегічного плану підприємства.
11. Вибір конкурентної стратегії підприємства.
12. Ухвалення стратегічних рішень на підприємстві.
13. Обґрунтування стратегії управління знаннями на підприємстві.
14. Упровадження системи управління якістю на підприємстві.
15. Удосконалення діяльності підприємства на основі менеджменту якості.
16. Обґрунтування заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
17. Обґрунтування заходів щодо формування та використання виробничого потенціалу підприємства.
18. Упровадження нових управлінських технологій на підприємстві.
19. Організація антикризового управління підприємством.
20. Обґрунтування антикризової програми на підприємстві.
21. Обґрунтування системи антикризового управління персоналом на підприємстві.
22. Організація інноваційної діяльності на підприємстві.

23. Обґрунтування напрямів підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства.
24. Організація інвестиційної діяльності підприємства.
25. Обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства.
26. Розроблення плану інвестиційної діяльності підприємства.
27. Удосконалення організації виробництва на підприємстві.
28. Обґрунтування виробничої програми підприємства.
29. Обґрунтування напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності.
30. Планування виробничої діяльності підприємства.
31. Розроблення заходів щодо зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції підприємства.
32. Удосконалення системи управління витратами на підприємстві.
33. Планування маркетингової діяльності на підприємстві.
34. Організація збутової діяльності підприємства з використанням інформаційних технологій.
35. Забезпечення підтримки та ухвалення маркетингових управлінських рішень.
36. Організація маркетингової діяльності з використанням цифрових технологій.
37. Обґрунтування заходів щодо впровадження брендингу на підприємстві.
38. Організація логістичної діяльності підприємства.
39. Розроблення заходів щодо підвищення продуктивності праці персоналу підприємства.
40. Формування сприятливого соціально–психологічного клімату в колективі організації.
41. Розроблення заходів щодо розвитку персоналу підприємства.
42. Обґрунтування заходів щодо зниження рівня конфліктності на підприємстві.
43. Обґрунтування системи стимулювання праці персоналу підприємства.
44. Розроблення заходів щодо мотивації праці персоналу на підприємстві.

45. Обґрунтування системи організації праці персоналу підприємства.

46. Удосконалення системи корпоративного управління на підприємстві.

47. Формування та розвиток організаційної культури на підприємстві.

48. Обґрунтування впровадження корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві.

49. Розроблення заходів щодо підтримки корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві.

50. Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Приклад оформлення титульного аркуша курсової роботи
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА БІЗНЕСУ

Курсова робота
з навчальної дисципліни
«Основи науково-аналітичних досліджень»

на тему «_____»

Студента(-ки) третього курсу
_____ групи
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Бізнес-адміністрування»
Веселовської В. В.

Керівник: докт. екон. наук, професор
Чмутова І. М.

Кількість балів: _____

Члени комісії:

_____ Т. І. Лепейко
_____ І. М. Чмутова
_____ Г. С. Черноіванова

**Приклади оформлення бібліографічного опису
в списку використаних джерел у курсовій роботі
відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги Один автор	1. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с. 2. Чмутова І. М. Сучасні технології фінансового менеджменту банку : методологія формування на стадіях життєвого циклу : монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2015. 468 с.
Два-три автори	1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2014. 142 с. 2. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с.
Чотири і більше авторів	1. Організація маркетингового управління діяльністю підприємств машинобудівного кластера в умовах глобалізації : монографія / Т. І. Лепейко та ін. Харків : Золоті сторінки, 2015. 664 с. 2. Колодізев О. М., Чмутова І. М., Азізова К. М., Максимова М. В. Контролінг як технологія управління фінансовими та нефінансовими структурами : монографія. Харків : ХНЕУ, 2014. 348 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 2. Risk-based approach to combating money laundering : monograph / Edited by R. Pukala, I. Chmutova. Jaroslaw : Publishing house of the Bronislaw Markiewicz State Higher School of Technology and Economics in Jaroslaw, 2020. 174 p.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія сучасної України : у 24 т. / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. 576 с.
Дисертації	1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

1	2
Автореферати дисертацій	<p>1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178 – 179). С. 10–22.</p> <p>3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад. О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856 – 2013). Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акта про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>Чмутова І. М. Визначення рівня ризику відмивання коштів за показниками операційного ризику та надійності банку. <i>Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця</i> : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 31 трав. – 1 черв. 2018 р.). Харків, 2018. С. 196–197.</p>

1	2
Частина видання: книги	1. Чмутова І. М., Безродна О. С. Збалансована система показників як інструмент визначення та реалізації конкурентної стратегії банку. <i>Теоретичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств</i> : колект. монографія : у 4 т. / за ред. О. А. Паршиної. Дніпропетровськ : Герда, 2013. Т. 3. С. 7–22.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Чмутова І. М., Безродна О. С., Нечипоренко Д. І. Методичний інструментарій оцінювання комплаєнс-ризиків фінансового моніторингу банків. <i>Бізнес Інформ</i> . 2020. № 11. С. 296–309. 2. Kolodiziev O., Chmutova I., Lesik V. Use of causal analysis to improve the monitoring of the banking system stability. <i>Banks and Bank Systems</i> . 2018. Vol.13, iss. 2. P.62–76.
Електронні ресурси	1. Чмутова І. М., Андрійченко Ж.О., Довгопола Ю. С. Еволюція та сучасні тенденції розвитку технологій управління фінансово-економічними процесами. <i>Економіка та суспільство</i> : електрон. наук. фахове видання. 2017. №11. С. 322–329. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal-11 (дата звернення: 12.01.2022). 2. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i> . 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006 .

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до виконання курсової роботи	7
Загальні вимоги до оформлення курсової роботи	13
Порядок захисту і критерії оцінювання курсової роботи.....	17
Рекомендована література.....	19
Основна	19
Додаткова	19
Інформаційні ресурси	20
Додатки.....	21

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ОСНОВИ НАУКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми «Бізнес-адміністрування»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Чмутова** Ірина Миколаївна
Черноіванова Ганна Степанівна
Собакар Маргарита Вікторівна

Відповідальний за видання *Т. І. Лепейко*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2024 р. Поз. № 61 ЕВ. Обсяг 29 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*